

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY .410.002.02.2018

P/18/087

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy
ul. Wały Jagiellońskie 12, 85-950 Bydgoszcz
T +48 52 567 58 00, F +48 52 567 58 60
lby@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/087 - Realizacja przez uczelnie akademickie i zawodowe obowiązku stworzenia niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontroler	Karol Gromotka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/3/2018 z 9 stycznia 2018 roku. (dowód: akta kontroli str. 3)
Jednostka kontrolowana	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa we Włocławku ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	dr Małgorzata Legiędź-Gałuszka, Rektor (dowód: akta kontroli str. 198)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

W okresie objętym kontrolą³ Uczelnia podejmowała działania w celu stworzenia niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych, niemniej jednak nie zapewniły one w pełni warunków do udziału osób z niepełnosprawnością w procesie kształcenia na równych zasadach z osobami pełnosprawnymi.

Stworzono formalne ramy uczestniczenia osób z niepełnosprawnością w procesie kształcenia oraz utworzono stanowisko pracy, realizujące zadania związane ze wsparciem niepełnosprawnych studentów. Uczelnia posiadała także wystarczającą ilość specjalnego sprzętu wspomagającego, przeznaczonego dla osób z niepełnosprawnością.

Poza obiektami, w których w badanym okresie nie przeprowadzano modernizacji, w budynkach dydaktycznych zastosowano rozwiązania techniczno-organizacyjne, które umożliwiały dostęp do kształcenia dla osób z niepełnosprawnością.

Środki dotacji podmiotowej, przyznanej przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego⁴, zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem, ale w niepełnej wysokości. Łącznie w latach 2015-2017 Uczelnia otrzymała z powyższego tytułu 174,5 tys. zł, zaś wydatkowała zgodnie z celem dotacji 163,3 tys. zł (94%). Uzyskane środki wykorzystano na dofinansowanie zadań i zakupów bezpośrednio związanych ze stwarzaniem studentom z niepełnosprawnościami odpowiednich warunków do udziału w procesie kształcenia.

Jako nieprawidłowy Izba ocenia brak wyposażenia kabin dźwigów osobowych w informację głosową.

¹ Ul. 3 Maja 17, 87-800 Włocławek, dalej „Uczelnia”.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Lata 2015-2018 (do zakończenia czynności kontrolnych w dniu 21 marca 2018 r.).

⁴ Dalej: „Minister”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania zmierzające do zapewnienia osobom niepełnosprawnym warunków kształcenia i udziału w badaniach naukowych

Opis stanu faktycznego

1. Uczelnia prowadziła studia wyższe zawodowe pierwszego i drugiego stopnia w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych⁵. Uczelnia określiła w regulaminie studiów⁶ oraz w regulaminie wsparcia oraz dysponowania środkami dotacji na zadania związane ze stworzeniem studentom Uczelni, będącym osobami niepełnosprawnymi, warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia⁷ - wewnętrzne zasady i procedury udziału osób niepełnosprawnych w procesie kształcenia⁸.

(dowód: akta kontroli str. 6-145; 151; 213-238)

2. Obowiązujące w okresie objętym kontrolą zasady rekrutacji na Uczelnię nie przewidywały egzaminów praktycznych.

(dowód: akta kontroli str. 153-196)

3. Rektor Uczelni zatrudnił, na stanowisku Pełnomocnika do spraw studentów niepełnosprawnych⁹, pracownika w wymiarze 1/2 etatu. Pełnomocnik był pracownikiem Działu Nauczania.

(dowód: akta kontroli str. 114-150)

Funkcję Pełnomocnika powierzono osobie posiadającej wykształcenie wyższe magisterskie w zakresie administracji publicznej. Osoba ta ukończyła kurs języka migowego pierwszego stopnia oraz została przeszkolona w zakresie zaburzeń psychicznych.

(dowód: akta kontroli str. 146-250; 284; 479-491)

Pełnomocnik podejmował działania związane z realizacją obowiązków wynikających z postanowień regulaminu organizacyjnego Uczelni oraz zakresu czynności¹⁰. Działania Pełnomocnika, w szczególności w zakresie informowania studentów

⁵ W latach 2015-2018 kształcenie odbywało się na jedenastu kierunkach (administracja, mechanika i budowa maszyn, zarządzanie, informatyka, inżynieria zarządzania, filologia angielska, filologia germańska, pedagogika, pielęgniarstwo, finanse i rachunkowość, nowe media i e-biznes. W okresie objętym kontrolą studia na wszystkich kierunkach prowadzono jako studia stacjonarne pierwszego stopnia. Od 14 lipca 2017 r. Uczelnia uzyskała uprawnienie do prowadzenia studiów drugiego stopnia o profilu praktycznym dla kierunku pielęgniarstwo.

⁶ Uchwalonym przez Senat Uczelni uchwałą Nr 27/15 z dnia 28 kwietnia 2015 r.

⁷ Dalej – „regulamin wsparcia”.

⁸ W szczególności, na podstawie § 13 ust. 2 regulaminu studiów student był uprawniony do: [1] zmiany formy egzaminów, zaliczeń, kolokwium oraz czasu ich trwania dostosowanego do jego możliwości; [2] dodatkowych zajęć wyrównawczych z przedmiotów dydaktycznych; [3] indywidualnej organizacji studiów; [4] uczestnictwa w zajęciach asystenta osoby niepełnosprawnej; [5] korzystania z usług tłumacza migowego; [6] dostosowania materiałów dydaktycznych do jego potrzeb i możliwości, np. przygotowania materiałów w powiększonym druku; [7] możliwości – za zgodą prowadzącego zajęcia - alternatywnego notowania treści zajęć np. poprzez nagrywanie, robienie zdjęć lub otrzymanie materiałów dotyczących zajęć od prowadzącego; [8] organizacji zajęć z wychowania fizycznego odpowiednio dostosowanych do jego możliwości; [9] innych udogodnień, umożliwiających studiowanie na takich samych warunkach jak studenci pełnosprawni. Zgodnie z regulaminem wsparcia środki dotacji podmiotowej przeznacza się na: [1] zakup do uczelnianej wypożyczalni sprzętu specjalistycznych przedmiotów, oprogramowań ułatwiających lub umożliwiających naukę; [2] zakup sprzętu komputerowo-technicznego, specjalistycznego sprzętu i oprogramowań oraz materiałów biurowych wykorzystywanych w Uczelni w ramach stanowisk ułatwiających studentom niepełnosprawnym proces kształcenia; [3] zakup sprzętu, urządzeń specjalistycznych oraz pomocy dydaktycznych wspomagających proces kształcenia studentów niepełnosprawnych; [4] prowadzenie i dostosowanie strony internetowej do potrzeb odbiorców będących osobami niepełnosprawnymi oraz publikacje ulotek, informatorów i innych form przekazu zawierających informacje skierowane do osób z niepełnosprawnością; [5] finansowanie organizowanych przez Uczelnię i inne jednostki szkoleń, kursów, warsztatów, konferencji, spotkań, imprez oświatowych, kulturalnych, sportowych itp. [6] finansowanie indywidualnych form wsparcia dla studentów niepełnosprawnych.

⁹ Dalej „Pełnomocnik”.

¹⁰ Np. rozmowy informacyjne i doradcze ze studentami z niepełnosprawnością; pomoc przy załatwianiu codziennych spraw studenta; współpraca z toruńskim Oddziałem Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie, Parlamentem Studentów Rzeczypospolitej Polskiej; udział w pracach Międzyuczelnianej Rady ds. Studentów niepełnosprawnych; współpraca z innymi uczelniami.

z niepełnosprawnością o przysługującej im pomocy finansowej oraz informowania o możliwości skorzystania z pomocy psychologa, zostały ocenione przez studentów pozytywnie¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 111-145; 492-498; 499-547)

Przy Uczelni działało Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej we Włocławku¹². Z dniem 23 lutego 2016 r. Zrzeszenie zostało wpisane do rejestru uczelnianych organizacji studenckich. Cele, zadania i formy działania Zrzeszenia określał jego statut. Według stanu na 18 stycznia 2018 r. organizacja ta liczyła 22 członków, w tym – 13 osób z niepełnosprawnością. W okresie do dnia 19 stycznia 2018 r. Zrzeszenie zorganizowało 28 przedsięwzięć integracyjno-adaptacyjnych¹³.

(dowód: akta kontroli str. 199-207)

4. W okresie objętym kontrolą, Uczelnia podejmowała działania promocyjne¹⁴. Pełnomocnik ds. studentów niepełnosprawnych podała, że w czasie realizacji tych działań pracownicy Działu Rozwoju i Promocji, w bezpośrednich rozmowach z kandydatami na studia udzielali informacji na temat możliwości podjęcia studiów przez osoby niepełnosprawne. Pełnomocnik podał, że w przedsięwzięciach tych często brali również udział członkowie Zrzeszenia. Podczas spotkań z uczniami szkół ponadgimnazjalnych przedstawiano i omawiano prezentacje multimedialne zawierające m.in. informacje dla osób z niepełnosprawnością. Treści kierowane do osób z niepełnosprawnością zawierała także kolportowana przy tych okazjach ulotka, w której informowano o działalności Zrzeszenia, uprawnieniach studentów z niepełnosprawnością, wynikających z regulaminu studiów, pomocy materialnej dla tych studentów oraz powołaniu Pełnomocnika.

(dowód: akta kontroli str. 270-280)

5. W celu rozpoznawania potrzeb dotyczących niepełnosprawnych studentów, Rektor Uczelni wprowadził wzór ankiety badającej te potrzeby. Ankietę przekazywano wszystkim studentom z niepełnosprawnością po zakończeniu pierwszego semestru studiów. W okresie objętym kontrolą wpłynęły dwie odpowiedzi na powyższą ankietę, w których studenci nie zgłaszali występowania barier oraz nie zgłaszali specjalnych potrzeb w zakresie usług wspomagających edukację.

(dowód: akta kontroli str. 213-243; 322-328)

W sprawie działań Uczelni, podejmowanych w celu likwidacji barier architektonicznych, Robert Musiałkiewicz, Prorektor ds. nauczania i studentów podał, że w latach 2005-2006 przeprowadzono zadanie inwestycyjne pod nazwą „Zmiana sposobu użytkowania funkcji hotelowej na funkcję dydaktyczną w budynku Uczelni przy ul. Mechaników 3”. W ramach tego zadania dobudowano windę, umożliwiającą osobom z niepełnosprawnością dostęp do całego budynku. Uczelnia w ramach inwestycji wybudowała także sanitariaty dla osób niepełnosprawnych¹⁵ i podjazd dla wózków. Ponadto Uczelnia zaplanowała roboty budowlane w ramach

¹¹ Kontroler NIK przeprowadził wśród studentów z niepełnosprawnością ankietę dotyczącą warunków kształcenia stworzonych przez Uczelnię, uzyskując odpowiedzi 24 studentów (51,1% studentów z niepełnosprawnością).

¹² Dalej „Zrzeszenie”.

¹³ 11 w 2016 r., 16 w 2017 r. i jedno w 2018 r.

¹⁴ Działania promocyjne w szkołach ponadgimnazjalnych, m.in.: [1] spotkania z uczniami i rodzicami na terenie szkół oraz urzędów jednostek samorządu terytorialnego, połączone z prezentacją Uczelni; [2] udział w targach edukacyjnych – na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika, we Włocławku, Sierpcu, Grudziądzu, Rypinie, Kole, Turku, Brodnicy, Lubrańcu, Inowrocławiu, Radziejowie; [3] prezentacja Uczelni w trakcie imprez promocyjnych organizowanych przez inne podmioty.

¹⁵ Ustalenia dotyczące braku ogólnodostępnego pomieszczenia higieniczno-sanitarnego, przystosowanego dla osób niepełnosprawnych na czwartym piętrze budynku dydaktycznego przy ul. Mechaników 3 opisane zostały w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

projektu pn. „Inwestycja w infrastrukturę wyższej szkoły zawodowej i działania z zakresu e-edukacji w celu stworzenia Centrum Nauk Technicznych i Nowoczesnych Technologii Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej we Włocławku”¹⁶. Projekt ten zakładał przebudowę i modernizację niewykorzystywanego budynku przy ul. Energetyków 30 we Włocławku i stworzenie tam Centrum Nauk Technicznych. Budynek oraz jego wyposażenie powinno zostać dostosowane dla osób z niepełnosprawnością poprzez zastosowanie wind, podjazdów, odpowiedniego oznakowania oraz dostosowanie sprzętu dydaktycznego i wyposażenia.

(dowód: akta kontroli str. 549-552)

Uczelnia nie przeprowadziła odrębnej inwentaryzacji zarządzanych obiektów pod kątem ich przystosowania do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami, w związku z tym dane o stopniu dostosowania poszczególnych obiektów uczelnianych do potrzeb osób niepełnosprawnych były rozproszone¹⁷.

6. W okresie objętym kontrolą warunki, tryb oraz termin rozpoczęcia rekrutacji na pierwszy rok studiów pierwszego stopnia w Uczelni, określane uchwałami Senatu, zwalniały osoby niepełnosprawne z obowiązku wniesienia opłaty za postępowanie związane z przyjęciem na studia. Uzyskanie zwolnienia wiązało się z koniecznością przedłożenia orzeczenia o niepełnosprawności, co umożliwiała Uczelni ustalenie liczby kandydatów z niepełnosprawnością z określonymi rodzajami dysfunkcji.

(dowód: akta kontroli str. 153-193)

Liczba absolwentów szkół średnich ubiegających się o przyjęcie na studia wynosiła: w roku akademickim 2015/2016 – 537 osób, w roku akademickim 2016/2017 – 484 osoby i w roku akademickim 2017/2018 - 545 osób, w tym osób niepełnosprawnych odpowiednio 13 (2,4% ogólnej liczby studentów ubiegających się o przyjęcie); 12 (2,5%) i 29 (5,3%)¹⁸.

(dowód: akta kontroli str. 291)

7. W latach akademickich 2015-2018 liczba studentów ogółem wynosiła odpowiednio 999; 993 i 1090, w tym osób niepełnosprawnych 41 (4,1% ogólnej liczby studentów); 29 (2,9%) i 47 (4,3%)¹⁹.

(dowód: akta kontroli str. 4-5; 8-9; 574-616)

Liczba studentów niepełnosprawnych z podziałem na stopień niepełnosprawności w latach akademickich 2015/2016, 2016/2017 i 2017/2018 wynosiła odpowiednio: z lekkim stopniem niepełnosprawności – 12, siedem i 16 osób (29,3%, 24,1% i 34,0% ogólnej liczby niepełnosprawnych studentów); z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności – 27, 19 i 27 osób (65,9%, 65,5% i 57,4%); ze znacznym stopniem niepełnosprawności – dwie, trzy i cztery osoby (4,9%, 10,3% i 8,5%).

(dowód: akta kontroli str. 293-294)

W 2015 r. z listy studentów skreślono osiem (4,6% w stosunku do wszystkich skreśleń z tej listy), w 2016 r. - sześć (5,4%) i w 2017 r. – trzy (12,0%) osoby z niepełnosprawnością. Przyczyną skreślenia z tej listy w sześciu przypadkach była

¹⁶ Zaakceptowanego w 2017 r. przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

¹⁷ Tj. nie znajdowały się w jednym opracowaniu.

¹⁸ W tym z dysfunkcją narządu ruchu - po dwie osoby w latach akademickich 2015-2017 i siedem osób w roku akademickim 2017/2018; dwie osoby niewidzące i niedowidzące w roku akademickim 2017/2018; jedna osoba słabosłysząca w roku akademickim 2017/2018 oraz z zaburzeniami psychicznymi - po trzy osoby w latach akademickich 2015-2017 i osiem osób w roku akademickim 2017/2018.

¹⁹ W tym odpowiednio: z dysfunkcją narządu ruchu (chodzących) 11; 5 i 10 osób; słabowidzących jedna; jedna i dwie osoby; niesłyszące i słabosłyszące dwie; dwie i trzy osoby; z innymi rodzajami niepełnosprawności 27; 21 i 32 osoby.

rezygnacja studenta²⁰ a w 11 przypadkach - niezaliczenie semestru. W wyniku kontroli nie stwierdzono, aby powodem przerwania studiów przez osobę z niepełnosprawnością był brak zapewnienia przez Uczelnię możliwości kształcenia się tej osoby.

(dowód: akta kontroli str. 208-209; 307-315; 617-618)

8. Pełnomocnik podał, że pomoc dla studentów, którzy nie posiadali lub nie przedstawili Uczelni orzeczenia o niepełnosprawności, zgodnie z § 1 ust. 2 regulaminu przyznawania wsparcia, kierowana była także do studentów, którzy byli przewlekłe chorzy, albo w wyniku nagłej choroby czy wypadku, byli czasowo niezdolni do pełnego uczestnictwa w procesie kształcenia. W takim przypadku podstawą przyznania wsparcia było zaświadczenie lekarskie lub dokumentacja medyczna potwierdzająca problemy zdrowotne. Pełnomocnik podał, że rozszerzenie katalogu osób uprawnionych do wsparcia bez konieczności posiadania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności było wynikiem dostosowania przepisów wewnętrznych do zaleceń płynących z raportu Rzecznika Praw Obywatelskich pt. „Dostępność edukacji akademickiej dla osób niepełnosprawnych”. Uczelnia informowała o możliwości uzyskania wsparcia przez tę grupę studentów publikując na stronie internetowej Uczelni regulamin wsparcia oraz komunikat w tej sprawie. Ponadto na początku każdego roku akademickiego w Uczelni odbywały się spotkania organizacyjne dla studentów pierwszego roku studiów, podczas których byli oni informowani o warunkach uzyskania powyższej pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 213-238, 270-280)

9. Uczelnia wykorzystywała budynek przy ul. Mechaników 3²¹ oraz kompleks budynków przy ul. Obrońców Wisły 1920 r. 21/25, w tym - budynek dydaktyczny²² oraz budynek Domu Studenta i Studium Wychowania Fizycznego²³. Budynek Domu Studenta i Studium Wychowania Fizycznego został wybudowany przed 2002 r.²⁴, a po utworzeniu Uczelni nie zmieniano sposobu użytkowania tego budynku.

Na podstawie oględzin stwierdzono, że:

- we wszystkich budynkach kształt i wymiary drzwi wejściowych do budynków nie utrudniały osobom niepełnosprawnym dostępu do tych obiektów;
- wejścia do budynków przy ul. Mechaników 3 oraz do budynku dydaktycznego przy ul. Obrońców Wisły 1920 r. 21/25, a także główne wejście do budynku Domu Studenta i Studium Wychowania Fizycznego, były wyposażone w podjazdy dla wózków; główne wejście do Domu Studenta nie było wyposażone w podjazd dla wózków, co utrudniało dostęp osobom korzystającym z wózków inwalidzkich;
- budynek przy ul. Mechaników 3 oraz budynek dydaktyczny przy ul. Obrońców Wisły 1920 r. 21/25 były wyposażone w dźwigi osobowe²⁵; przyciski tablic sterowniczych dźwigów posiadały dodatkowe oznakowanie dla osób niewidomych; dźwigi te nie posiadały funkcji informacji głosowej; wymiary kabin dźwigów osobowych, wyposażenie w poręcze, wymiary drzwi oraz wysokość

²⁰ Studenci niepełnosprawni rezygnację ze studiów uzasadniali: problemami osobistymi, potrzebą podjęcia zatrudnienia, problemami zdrowotnymi oraz brakiem możliwości pogodzenia pracy zarobkowej z nauką. W jednym przypadku studentka, jako przyczynę rezygnacji podała niepełnosprawność i brak jej akceptacji przez nauczyciela akademickiego (skarga w grudniu 2017 r.). Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego Uczelnia uznała skargę za nieuzasadnioną.

²¹ Sześciokondygnacyjny, o powierzchni użytkowej 5 545,0 m².

²² Trzykondygnacyjny, o powierzchni użytkowej 1 178,8 m².

²³ Dwukondygnacyjny, o powierzchni użytkowej 3 905,8 m².

²⁴ Zgodnie z § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 września 2001 r. w sprawie utworzenia Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej we Włocławku (Dz. U. Nr 106, poz. 1153.) Uczelnię utworzono z dniem 1 lutego 2002 r.

²⁵ Urządzenia te były sprawne i posiadały wymagane przepisami przeglądy techniczne wykonane przez osoby uprawnione do przeprowadzania takich przeglądów.

umieszczenia tablicy przyzywowej nie utrudniały korzystania z nich osobom niepełnosprawnym;

- Biuro Pełnomocnika usytuowano w centralnej części parteru budynku przy ul. Mechaników 3; w pomieszczeniach tego Biura znajdowała się wypożyczalnia sprzętu dla studentów z niepełnosprawnością;
- osoby z niepełnosprawnością miały dostęp do pomieszczeń sanitarno-higienicznych, przystosowanych do ich potrzeb²⁶, w budynku dydaktycznym przy ul. Obrońców Wisły 1920 r. 21/25 oraz na czterech kondygnacjach budynku przy ul. Mechaników 3; pomieszczeń sanitarno-higienicznych, przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością nie było w Domu Studenta oraz w zapleczu sali gimnastycznej oraz pierwszym piętrze SWF;
- Biblioteka Uczelni mieściła się na parterze budynku przy ul. Mechaników 3; utworzono tam wydzielone stanowisko dla osób z deficytem wzroku obejmujące stół z regulowaną wysokością oraz komputer wyposażony w aplikację powiększającą i uwydatniającą treść wyświetlaną na ekranie komputera oraz – w klawiaturę z powiększonymi klawiszami oraz lupą elektroniczną;
- sale ćwiczeń, sale wykładowe, aule oraz pokoje mieszkalne w Domu Studenta, nie posiadały - jako dodatkowego wyposażenia - udogodnień dla osób z niepełnosprawnością;
- łącznik pomiędzy budynkiem dydaktycznym oraz budynkiem Domu Studenta i Studium Wychowania Fizycznego nie był dostosowany do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, ponieważ w swoim przebiegu zawierał schody bez pochylni,
- przed budynkami Uczelni wyznaczono miejsca do parkowania samochodów osób z niepełnosprawnością.

(dowód: akta kontroli str. 414-465; 549-552, 628-669)

10. Niezależnie od kwestii dostępności architektonicznej budynków Uczelnia zapewniała wsparcie dydaktyczne i rozwiązania wspierające poruszanie się niepełnosprawnym studentom poprzez udostępnienie:

- osobom z dysfunkcją narządu ruchu - biurka z regulowaną wysokością blatu oraz klawiatury dla osób piszących jedną ręką;
- osobom niewidomym i słabowidzącym - klawiatury dla osób słabowidzących, aplikacji powiększającej i odczytującej tekst znajdujący się na ekranie komputera, elektronicznej lupy powiększającej tekst, aplikacji umożliwiającej odsłuchanie informacji zamieszczonej na stronie internetowej uczelni;
- osobom z zaburzeniami psychicznymi - wsparcia psychologicznego, realizowanego na wniosek studenta przy współpracy z Przychodnią Pedagogiczno-Psychologiczną we Włocławku²⁷;
- wszystkim osobom niepełnosprawnym - dyktafonów cyfrowych, asystentów osoby niepełnosprawnej oraz bezpłatnego kopiowania i drukowania materiałów dydaktycznych.

(dowód: akta kontroli str. 179)

²⁶ Wyposażonych w automatyczne włączniki oświetlenia, w tym – w toaletach, oraz posiadających wymaganą powierzchnię.

²⁷ Ze wsparcia psychologa korzystało 10 studentów z niepełnosprawnością.

Spośród pięciu lektorów, zatrudnionych w Studium Języków Obcych, jedna osoba ukończyła kurs oligofrenopedagogiki²⁸ i jedna osoba - kurs języka migowego pierwszego stopnia²⁹.

(dowód: akta kontroli str. 548)

W latach akademickich 2015/2016, 2016/2017 i 2017/2018 do uczestniczenia w zajęciach wychowania fizycznego zobowiązanych było odpowiednio 16, 9 i 25 niepełnosprawnych studentów, przyjętych na pierwszy rok studiów³⁰.

(dowód: akta kontroli str. 292-293)

Wypożyczalnia specjalistycznego sprzętu wspomagającego dla osób z niepełnosprawnością dysponowała sześcioma dyktafonami cyfrowymi, dwoma elektronicznymi lupami powiększającymi tekst, jedną klawiaturą dla osób słabowidzących oraz jedną klawiaturą dla osób piszących jedną ręką. W okresie objętym kontrolą wpłynęło osiem wniosków o wypożyczenie powyższego sprzętu. Wnioski te dotyczyły jedynie dyktafonów i zostały załatwione pozytywnie.

(dowód: akta kontroli str. 319; 478)

Na podstawie pisemnego wniosku studenta z niepełnosprawnością, potwierdzoną orzeczeniem, albo cierpiącego na udokumentowaną chorobę przewlekłą, Rektor udzielał zgody na bezpłatne korzystanie z możliwości kopiowania i drukowania materiałów dydaktycznych przy pomocy urządzeń należących do Uczelni. Odpowiednie stanowisko dla studentów z niepełnosprawnością zorganizowano w Dziale Nauczania (dostępne od poniedziałku do piątku od 8.00 do 16.00). W związku z postulatem jednego ze studentów od 21 lutego 2018 r. zorganizowano także dłużej działające stanowisko kopiowania w Bibliotece Uczelianej³¹.

(dowód: akta kontroli str. 219-238, 355)

W sprawie podejmowania dodatkowych działań lub udostępnienia dodatkowego wyposażenia w celu wsparcia studentów niepełnosprawnych w uczestnictwie w zajęciach wychowania fizycznego i nauki języków obcych Pełnomocnik podał, że studenci Uczelni mieli możliwość swobodnego wyboru dyscypliny sportowej, dnia i godziny odbywania zajęć. W okresie objętym kontrolą dostępne były następujące dyscypliny: aerobik, siłownia i tenis stołowy kobiet, siłownia i tenis stołowy mężczyzn, futsal mężczyzn, piłka siatkowa kobiet i mężczyzn, basen oraz fitness z elementami tańca. W trakcie rekrutacji przy pomocy ulotek informowano kandydatów o uprawnieniu osób z niepełnosprawnością do ubiegania się o organizację odpowiednio dostosowanych zajęć wychowania fizycznego, określonym w § 13 ust. 2 pkt 8 regulaminu studiów. Ponadto na stronie internetowej Uczelni dostępna była ankieta badająca potrzeby studentów niepełnosprawnych, zawierająca pytanie: „W jaki sposób powinny być wg Ciebie realizowane zajęcia wychowania fizycznego dla studentów niepełnosprawnych (jaki sprzęt byłby do tego potrzebny)?”.

²⁸ W latach 2014-2015.

²⁹ W listopadzie 2013 r.

³⁰ W roku akademickim 2015/2016 wychowanie fizyczne zaplanowano dla 16 studentów niepełnosprawnych. W zajęciach na siłowni i ćwiczeniach fitness brało udział siedem osób, cztery osoby zostały zwolnione z zajęć, natomiast pięć osób w zajęciach nie uczestniczyło (skreślone z listy studentów).

W roku akademickim 2016/2017 zaplanowano zajęcia z wychowania fizycznego dla 9 osób. W zajęciach fitness uczestniczyła jedna osoba, jedna ćwiczyła na siłowni, pięć osób zwolniono z zajęć, dwie osoby w zajęciach nie uczestniczyły (skreślone z listy studentów). W roku akademickim 2016/2017 zaplanowano zajęcia wychowania fizycznego dla 25 niepełnosprawnych studentów. Spośród nich, 13 osób uczestniczyło w zajęciach na siłowni, ćwiczeniach fitness, grało w futsal i siatkówkę, 10 osób zwolniono z zajęć, dwie osoby w zajęciach nie uczestniczyły (skreślone z listy studentów).

³¹ Czynne w poniedziałek od 8.00 do 15.00, od wtorku do piątku - od 8:00 do 18.00, w sobotę od 8.00 do 15.00 w terminach zjazdów.

W objętych kontrolą latach w Uczelni studiowało siedmiu studentów z deficytem słuchu i czterech słabowidzących. Żaden z nich nie zgłaszał potrzeby zakupu dodatkowego sprzętu i nie sygnalizował napotykanym barier i utrudnień w zakresie realizacji zajęć nauki języków obcych. Z uwagi na brak zapotrzebowania studentów Uczelnia nie wprowadzała dodatkowych rozwiązań w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 320-321; 553-554)

11. W latach objętych kontrolą w gronie studentów Uczelni były cztery osoby słabowidzące oraz siedem osób z deficytem słuchu.

(dowód: akta kontroli str. 4-5)

W sprawie przygotowania Uczelni na przyjęcie studentów niewidomych Pełnomocnik podał, że w latach objętych kontrolą w Uczelni nie studiowała osoba niewidoma, jednak w zakresie wsparcia związanego z właściwą realizacją procesu dydaktycznego Uczelnia była przygotowana na przyjęcie takiej osoby. Niewidomy student może liczyć na wsparcie asystenta osoby niepełnosprawnej w zakresie: sporządzania notatek na zajęciach (przekazywanych w formie nagrania), przemieszczania się do i z Uczelni oraz na terenie Uczelni, załatwiania spraw studenckich w sekretariatach oraz pomoc w korzystaniu z biblioteki. Ponadto Uczelnia może zapewnić takiemu studentowi możliwość zmiany formy oraz czasu trwania egzaminów, zaliczeń i kolokwium, dodatkowe zajęcia wyrównawcze, indywidualną organizację studiów, nagrywanie treści zajęć oraz wypożyczenie dyktafonu. W przypadku, gdyby oferowane wsparcie byłoby niewystarczające, Pełnomocnik przewidywał zakup odpowiedniego sprzętu lub specjalistycznego oprogramowania.

(dowód: akta kontroli str. 294-315)

12. W okresie objętym kontrolą nie było skarg kierowanych przez studentów lub kandydatów na studia dotyczących niezapewnienia odpowiednich warunków do kształcenia dla osób z niepełnosprawnością.

(dowód: akta kontroli str. 294-315)

13. W 2014 r. Uczelnia zorganizowała kurs języka migowego pierwszego stopnia dla czterech pracowników Działu Nauczania, w tym dla Pełnomocnika do spraw Studentów Niepełnosprawnych oraz pracownika Działu Gospodarczego. Ponadto w styczniu 2016 r. Uczelnia sfinansowała szkolenie Pełnomocnika i osoby zastępującej Pełnomocnika w zakresie komunikacji i form wsparcia edukacyjnego studentów oraz kandydatów na studia z zaburzeniami psychicznymi.

(dowód: akta kontroli, str. 284-290; 382)

14. W okresie objętym kontrolą Uczelnia nie była kontrolowana przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w zakresie realizacji zadań dotyczących zapewnienia pełnego udziału niepełnosprawnych studentów i doktorantów w procesie kształcenia i w badaniach naukowych.

(dowód: akta kontroli str. 210-212)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Dwa dźwigi osobowe, wbudowane w budynkach przy ul. Mechaników 3 (w 2006 r.) oraz przy ul. Obrońców Wisły 1920 r. 21/25 (w 2008 r.), nie były wyposażone w informację głosową.

(dowód: akta kontroli str. 414-465)

Zgodnie z § 193 ust. 2a rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie³² kabina dźwigu osobowego dostępna dla osób niepełnosprawnych powinna mieć informację głosową.

Kierownik Działu Gospodarczego Uczelni podał, że brak informacji głosowej spowodowany był oszczędnościami.

(dowód: akta kontroli str. 571-573)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na utrudnienia dla osób niepełnosprawnych w procesie kształcenia i badań naukowych, pomimo że jednym z podstawowych zadań Uczelni jest stwarzanie osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badań naukowych³³. Na piętrze budynku Domu Studenta i Studium Wychowania Fizycznego, w części tego budynku stanowiącej Dom Studencki oraz w ramach zaplecza sali gimnastycznej, zlokalizowanej w tym budynku brak było pomieszczeń sanitarno-higienicznych, przystosowanych dla osób niepełnosprawnych.

Z przyczyn technicznych podjazd dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, w budynku przy ul. Mechaników 3 usytuowano w innym miejscu, niż wejście główne.

Osoby niepełnosprawne, poruszające się na wózkach inwalidzkich, z uwagi na brak windy prowadzącej do łącznika z budynkiem dydaktycznym, miały utrudniony dostęp do pomieszczeń Studium Wychowania Fizycznego, zlokalizowanych na pierwszym piętrze budynku Domu Studenta i Studium Wychowania Fizycznego.

Na czwartym piętrze budynku dydaktycznego przy ul. Mechaników 3, zawierającym sale dydaktyczne, brak było ogólnodostępnego pomieszczenia higieniczno-sanitarnego, przystosowanego dla osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 414-465, 628-669)

Kierownik Działu Gospodarczego Uczelni podał, że brak toalety dla osób niepełnosprawnych był spowodowany faktem, że w pionie kanalizacyjnym pomieszczeń sanitarnych, przystosowanych dla osób niepełnosprawnych na innych kondygnacjach, na czwartym piętrze znajdowała się aula.

(dowód: akta kontroli str. 571-573)

Ocena częściowa

Uczelnia podjęła działania w celu stworzenia niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych. Działania te nie były jednak w pełni skuteczne, ponieważ nie doprowadziły one do usunięcia częściowego braku dostępności architektonicznej dwóch budynków dydaktycznych Uczelni.

Stworzono formalne ramy uczestniczenia osób z niepełnosprawnością w procesie kształcenia oraz utworzono stanowisko pracy, realizujące zadania związane ze wsparciem niepełnosprawnych studentów. Uczelnia posiadała także wystarczającą ilość specjalnego sprzętu wspomagającego, przeznaczonego dla osób z niepełnosprawnością.

³² Dz. U. z 2015 r. poz. 1422 ze zm.

³³ Por. art. 13 ust. 1 pkt 9 Prawa o szkolnictwie wyższym, powtórzony w § 5 pkt 2 ppkt 7 Statutu Uczelni.

2. Pozyskiwanie i wykorzystanie środków na wsparcie dydaktyczne i naukowe dla osób niepełnosprawnych

1. W latach 2015, 2016, 2017 Uczelnia otrzymała od Ministra dotacje na zadania związane ze stwarzaniem studentom i doktorantom, będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia³⁴. Ich wysokość wynosiła odpowiednio: 72,7 tys. zł; 59,2 tys. zł i 42,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 197; 356-381)

2. Wykorzystanie otrzymanej dotacji kształtowało się następująco: w 2015 r. wydano 55,9 tys. zł (76,9% kwoty otrzymanej); w 2016 r. – 56,3 tys. zł (95,1%); w 2017 r. – 42,6 tys. zł (100,0%).

(dowód: akta kontroli str. 391-392)

Łącznie w latach 2015-2017 Uczelnia otrzymała z tytułu powyższej dotacji środki w kwocie 174,5 tys. zł, zaś wydatkowała zgodnie z celem dotacji kwotę 163,3 tys. zł (tj. 94% środków z uzyskanej dotacji).

W 2017 r. wydatki na zadania związane ze stwarzaniem studentom, będącym osobami niepełnosprawnymi, warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia przekroczyły o 8,5 tys. zł kwotę dotacji. Różnicę pokryto z nadwyżki z lat poprzednich.

(dowód: akta kontroli str. 244-245; 291-292)

3. W okresie objętym kontrolą Uczelnia nie otrzymała od Ministra dotacji na realizację inwestycji, w tym służących osobom niepełnosprawnym.

(dowód: akta kontroli str. 197; 356-381)

Środki z dotacji podmiotowych wykorzystywano na dofinansowanie zadań bezpośrednio związanych ze stwarzaniem studentom będącymi osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia³⁵ oraz obsługę osób niepełnosprawnych³⁶.

Dotację przeznaczono na pokrycie wydatków dozwolonych do finansowania ze środków dotacji podmiotowej. Zakupy wyposażenia nie przekraczały progu 3,5 tys. zł.

Wydatki na wsparcie bezpośrednio kierowane do studentów wynosiły odpowiednio 26,0 tys. zł (46,5% kwoty wykorzystanej) w 2015 r., 26,0 tys. zł (46,2%) w 2016 r. i 21,1 tys. zł (41,2%) w 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 383-392; 499-547)

5. Uczelnia, oprócz dotacji od Ministra, nie otrzymała innego wsparcia finansowego na realizację zadań związanych z zapewnieniem niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych, a także na realizację zadań inwestycyjnych dotyczących ww. wsparcia.

(dowód: akta kontroli str. 197; 316-318)

³⁴ Dotacja podmiotowa, w trybie art. 94 ust. 1 pkt 11 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

³⁵ Do tej kategorii należały: zakupy do uczelnianej wypożyczalni sprzętu, specjalistycznych przedmiotów, oprogramowania; zakup sprzętu komputerowo-technicznego, materiałów biurowych dla stanowisk niepełnosprawnych studentów; zakup sprzętu, urządzeń specjalistycznych wspomagających proces kształcenia; prowadzenie i dostosowanie strony internetowej; finansowanie szkoleń, warsztatów, konferencji; finansowanie form wsparcia dla niepełnosprawnych studentów (pomoc asystenta, pomoc psychologiczna, pomoc doradcy zawodowego).

³⁶ Koszty zatrudnienia Pełnomocnika.

Ustalono
nieprawidłowości

Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Kwoty otrzymywane w ramach dotacji podmiotowej Uczelnia wydawała zgodnie z ich przeznaczeniem. Łącznie w latach 2015-2017 Uczelnia otrzymała z powyższego tytułu 174,5 tys. zł, zaś wydatkowała zgodnie z celem dotacji 163,3 tys. zł (94%). Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia, że uzyskane środki wykorzystano na dofinansowanie zadań i zakupów bezpośrednio związanych ze stwarzaniem studentom z niepełnosprawnościami warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia oraz wsparcie materialne tych osób.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁷, wnosi o wyposażenie kabin dźwigów osobowych w informację głosową.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, marca 2018 r.

kontroler

Karol Gromotka

główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Bydgoszczy

Dyrektor

Barbara Antkiewicz

.....
podpis

.....
podpis

³⁷ Dz.U. z 2017 r. poz. 524.